

liko časa namakva, ker kislina razjé pavolnato nit, lanéne pa ne. Al ta skušnja ni gotova, ker je pri tem veliko ležeče: ali je kislina bolj ali manj močna in kako se omenjena namaka opravi.

Nar ložji in nar gotovši pomoč, ktera nikdar človeka ne zmoti, je le tista, ktero oko da s pripomočjo tiste očalnice, ktera, če skoz njo kakošno reč ogledujemo, nam vsako še tako drobno reč veliko veliko povekša, in se zato drobnogled (Mikroskop, Lupe) imenuje. S tem drobnogledom je razsodba: ali je platno čisto platno ali namešano s pavolo, tako lahka, da vsak otrok se to spoznavati lahko o 5 minutah nauči, takole:

Lanéna nitka se pokaže skoz drobnogled kot ravna, okroglijata, enmalo ali celó nič votla nit.

Pavolnata nit pa se vidi obstoječa iz votlih, tanjkih, skozvidljivih nitk, ktere so kmalo na levo kmalo na desno zasukane, kakor kupec posušenih, napihnutih, zmešanih in potlačenih cev.

Tem tanjkim votlim nitkam se na prvi pogled vidi, da niso za terpež takošne, kakoršne so bolj debele in močne lanéne niti.

Kdor ima s platneno kupčijo veliko opraviti, naj si omisli tako povekšavno očalnico, ker le ona je edina in gotova pripomoč platno od pavole tudi takrat spoznati, kadar jo goljufija skriva.

O ti priliko povémo zgodbo, ki se je nedavnej na Saksonskem zgodila: Dva juda prodasta nekemu tergovcu veliko platna za pošteno čisto platno. Tergovec se pritoži po tem pri gosposki, da platno je s pavolo zmešano; gosposka da zavolj goljufije juda zapreti. Nek v razsodo poklican „zastopen mož“ poterdi, da platno ni čisto. Juda se pritožita zoper to razsodo. Na to pošlje sodnija platno nekemu profesorju v Berlin v preiskavo; profesorja z drobnogledom preiše in najde, da je čisto platno. In tako je tudi bilo, — ali uboga juda sta bila celo leto po nedolžnem zaperta, med tem, ko je ta pravda tekla.

Starozgodovinski pomenki.

Kaj pomeni imé „Panonia“?

Rasložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

Ptolomej in Plinij (II. 15. 16. III. 23.) pravita, da je Panonia bila obmejena na zahodu od Norika, na jugu od Ilirika, na jugoiztoku od Moezie, na severu in iztoku od Dunaja, kteri jo je od velike Germanie in Dacie ločil.

Obsegala je tedaj proti izhodu ležeče strani Austrie, Štajarskega, Krajskega, Ogerskega, Slavonie, Horvaškega in Bosne. Odločeno toto mejo pa je Panonia še le dobila po Augustu, ko je prišla pod rimsko oblast.

Ptolomej jo deli v gornjo in dolnjo. Od reke Rabe proti jugu do Siska, in v zapadni strani kraj cetinske gore (Mons Cetius), Karavankov prek čez Hemovo je segala gornja, in odondot proti jugoiztoku do meziške granice dolnja Panonia.

V štertem stoletju je ena stran dolnje Panonie, ktero so reke Raba, Dunava in Drava zaklepale, od cesara Galeria ločena bila, in po njegovi ženi Valeriji dobila imé Valeria (Aurel. Sev. Victor de Caesari-bus c. 40.)

Tudi gornja Panonia je zdaj svoje imé spremenila in postala Panonia „prima“ in „secunda“. Med Savo in Dravo ležeča zemlja pa se je velela In-

teramnia (Medjirečje) in krajina kraj Save Savia — Savia ripensis — Posavina (Sext. Ruf. in brev. hist. rom. c. 11.)

Ptolomej nam več górn panonskih imenuje; jez tukej samo omenim gore „Okre“ (Strabo VII.) Beseda Okra je znamenita za slavenskega jezikoslovca, ker v staroslovenskem jeziku se je rabila pred vsem le za pomen: „gore“. To nam poterdi toliko imén bregov „Okič“, „Okreno“, „Okrenica“ po Slovenskem itd. V sanskritu pomeni „agran“, okra, hom, Gipfel. Ime enega ilirskega kralja (Appian IX. 7.) je bilo Agran. Lastno sanskritsko ime „Agran“ na rimskoslovenskih kamnih večkrat najdemo s slovenskim izrazom Cetus¹⁾, Bregius²⁾ in polatinčeno Montisius³⁾. Od staroslovenske besede „cet“ je dobil imé mons cetius (Kahlenberg), mesto Cetinje v Černigori, ves Prečetince v fari male nedele na Štajerskem, ktero prav naravno prek ceta (homa ali brega) leži.

Večidel so se nemški jezikoslovci trudili besedo „cet“ za celtičko oglašiti in na-njo se opiraje dokazati, da so okoli gore cetinske Celti živeli. Pa ne bodo premagali. Ima celtiški jezik scer sorodno besedo za breg, al ta se glasi „kot“, torej toliko gor na Francoskem z imenom Kot, postavim: Cot d'or, der Goldberg, Coturci, ljudstvo galičko (Caesar de bello gall. VIII. 32), Alpes Cotiae (Tacit. hist. I. 67) planine med Francosko in Piemontom od Monte Viso do Mont Cenis itd. Besedi „cet“ in „kot“ ste indoeuropejski, samo s tim razločkom, da je „cet“ indoslavenska, „kot“ pa indogermanska.

Plinij (histor. nat. III. 23.) piše, da v deželi starih Karnov, to je, Gorencov od staroslovenske besede „kar“, sanskritsko „giris“ (od glagola gâr), mons, Berg (Eichhoff 121.), je ležalo mesto „Okra“. Staroslovensko besedo „Kar“ še najdemo v imenih gor: Karpati, Karvanki, in naroda Karanti, tudi mesta Carnuntum, kakor latinski, ali *carponis*, kakor gerčki pisatelji pišejo. Mesto Karnunt postavijo zgodovinoslovci v okolico dnošnjega Petronela. Jez mislim, da je Petronela v latinsko prestavljeno ime mesta Karnunt.

Severni Slavjani besede „kar“ ne poznajo, ali pri Slovencih je še najti v besedi „čer“, „čr“, der Felsen. Da je čer iz kr nastalo, vé vsak jezikoslovec; gluhi e pred r pa so norički Slovenci kot ar tedaj kar izgovarjali. Da Gorenci k radi kot č izgovarjajo, sim sam čul, postavim: čevder, četna, to je, kelder, ketna itd. in slepi Juri mi je na bleškem jezeru zmiraj pel „Otok blešči, kinč nebešči“, namesto: „Otok bleški, kinč nebeški“. Poznam vpiranje keltomanskih pisateljev na besedo „karn“, ktera v keltiškem jeziku pomeni tudi pečino, ali to vpiranje jih ne bode rešilo, ker beseda „kar“ je indoeuropejska, kakor je več tacih občinskih v indoeuropejskih jezicah, postavim: sunas indički, sunna gotički, sun estijski, sol latinski, solnce, sunce slovenski, Sonne nemški in tacih sila dosti.

Beseda Okra je tudi za tega voljo za starinoslovca važna, ker se je gora Vesuv v staroitalskem jeziku zvala Okra. Učeni Lassen (Deutung der Eugubin. Taf. im Rhein. Mus. 1832 stran 387.) bere na eugebinskih tablah imé gore Vesuvske „Okre Fisove“ in preučeni Humboldt (Kosmos I. 449) terdi, da je beseda „okra“ prav staroitalska (Dalje sledi).

Življenje v Carigradu.

(Iz »Nevenak«.)

Ker se ravno sedaj toliko od poglavnega turškega mesta Carigrada govori, bi utegnulo našim bravcem všeč

¹⁾ Muhar I. 392. — ²⁾ Muhar 433. — ³⁾ Carinthia 1819 list 33. Rodovine Ceti, Cetin in Breg še živijo po Štajerskem.

biti, kaj več od tega mesta slišati po popisu gosp. Stojanovič-a, ki se takole glasi:

Ko se človek zjutro probudi in iz stanice stopi, ne vé, čemu bi se najpoprej čudil, kaj bi popred ogledoval: ali nezumno morje, ali veličanstveni vodotok, ali čudno in čarobno luko Carigrasko, ali orjaško mesto z visocimi poslopji, predmestji, cerkvami in minareti. Kamor kol se ozreš, povsod vidiš veličanske poslopja, kakor da bi ne bile od človeških rok sozidane. Ko zarumeni zlato solnce ter se prikaže iz globokega morja in posije na berda Skutarske, zablščé polomesci na džamijah in sarajih, da jih oko ne more prenesti.

Ako se ozreš na ulice, že na zgodnjo jutro so ljudstva napolnjene; ali kdo bi zamogel opisati množino ljudstva, ki gomazi po ulicah kakor bučele okolj ulnjaka. Dvignimo se k luki, pa skoz glavno mesto. Prostrane ulice, polne ljudstva se vijejo okrog palač. Kjer hodiš, ti doné nasproti molitve hodžev iz džamij, okrog katerih se vedno bolj in bolj ljudstvo nabira. Turci oblečeni v stosortni opravi, s čalmami vsake verste in barve, peš in na konjih, s spremstvom in brez njega, in vse leti v džamijo, opraviti jutrajne molitve. Na drugej strani se valé trume Gerkov in Gerkinj, in pred njimi menihi v črni obleki z dolgimi bradami, da se jim komaj lice vidi, z meniškimi kapami pokriti. In ti se vsi drenjajo v cerkev. Kdo pa so uni bolj enako oblečeni z malimi kapami? Po obličju niso Gerki, ne Turki, ne Europejci in črna brada jim obdaja zarujavele obraze. To so Jermeni, tudi njim ukazuje véra v cerkev hoditi zgodaj na jutro. Po božji službi, ko vsi ljudjé zapusté Bogu posvečene veže, se oživi celi veliki prostor razširjenega mesta. Množina mul in kónj vleče sode po ulicah in poliva tlak. Odperajo se veternice in zagrinjala okinj in vrata hramov in prodajavnic. Na hramovih se prikazujejo Turci tobak pijoči, in služabniki velikašev hodijo po ulicah in nosijo sladkarije. Obertniki že delajo, razbijajo in ropotajo po svojih prodajavnicah in delavšnicah, in po ulicah ni manji šum in hrum, dir in daj. Dnevničarji s svojimi osli, konji, mulami, bivoli in deklcami so že počeli svoje delo in gurajo za ljudmi po ulicah tu in tam. Tu gonijo četo krav, tam kardelo kóz in čedo ovác, ki se plašljivo skoz ljudi drenjajo. Zdaj se prikaže kak velikaš na ulicah, kak vezír, paša itd.; množica služabnikov, kočjažev in sokolarjev, v bogati obleki napravljenih, peš in na konjih pred njim gré in zapoveduje ljudstvu: naj se pokloni častitim gospodom njihovim. (Dalje sledi.)

Slovanski popotnik.

* Gospod minister uka in bogočastja je česki časopis „Škola“ priporočil vsim učiteljem na Českem, Moravskem in Šleskem.

* Ravno je prišel prvi zvezek 2Stega tečaja časopisa „českega muzea“ v Pragi na svitlo in zapopade prav zanimive sestavke.

* Vladimir Fedorovič je ravno izdal v rusinskem narečju delo pod naslovom: „Biblioteka koristnega berila za otroke“.

* Gospod Hipolit Stupnický oglašá zemljo- in zgodovinoznansko delo pod naslovom „Halič“, kteremu bo pridjan zemljopis Galicie s Krakovim in Bukovino. Cena tega dela znese 1 for. 30 kr. Izdano bode v nemškem in poljskem jeziku.

* Na Ruskem izhaja letašnje leto 166 časopisov, in sicer 111 ruskih, 30 nemških, 8 francoskih, 3 angleški, 2 polska in 2 litevska.

* Nek bogat tergovec moskovski se je ponudil sam vso škodo povrniti, ki se je primerila velikemu gledišu v Moskovu po pogoru. Škoda znese blizo miliona rubeljev.

* V poslednjem zboru Zagrebškega društva za povestnico jugoslavensko ste se z veliko radostjo in zahvalo sprejele dve knjigi „dvorcovje razrjadi“ v 3 zvezkih, in „pamjatnik diplomatskih snosenij drevnej Rossj“ v 2 zvezkih, ki ju je društvu ruski car Nikolaj izročil.

Jezikoslovske drobtinice.

* Naj „Novicam“ svojo misel o besedi „kušniti“ povém, ker slovenski spisatelji boječi se, da bi ne nemčili, jo s čelovati ali poljubiti zamenujejo, Dalmatini pa stari in mlaji jo rabijo, na priliko: dr. Spor v „Kastriotiču.“

Ako je beseda „usta“, Mund, naša, bo tudi k-ušniti naša; pravo jednako skovana z latinsko os — (Mund)-culari; in talianska baciare pride gotovo od bocca. Na isto kopito, mislim, so skovane: koš-ta, die Kost, nemško k-osten (schmecken); latinsko g-ustare; k-os-ilo (kusilo, kusati, ilirsko, essen), kjer se povsod slovanski predlog k (ad, zu) kaže, in stari koren os — us, Mund. Celovati (od čelo) mislim, bo, kar sim nekđaj v Terstu vidil, kjer so Dalmatini sprovadjajoči svojega škofa na parobrod prijevši njegovo roko in poklonivši se pritisnuli svoje čelo, pa ne ust, na njo; to je bilo nar beržeje sedanje poljubiti (osculari), kakor tudi nekdanje lobe zati od „lob“, cranium. —

J. V.

* „Človek“. Ni je gotovo slavjanske besede, ktera bi se tako različno izgovarjala kakor človek. Rusi pravijo čelovek, Malorusi čolovik, po staroslovensko, poljsko, česko in slovensko človek, po sèrbsko in hercovaško čovčok, čovek, čoviek, človik, pa v nekte-rih krajih tudi čoek in čovo. Poljski pesnici okrajšujejo človeka tudi na člek. in Piperčani na černogorskih berdah pravijo tudi čok. Neven.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz spodnje okrajne Ribniške doline. J. C. Dva-najst ur hoda od Ljubljane leži med Blokami in Hočevjem od solnčnega zahoda prot izhodu lepa, ravna Ribniška dolina. Ona je dobre tri ure hoda dolga, in ima semtertje griče ali homce, po kterih so spašniki, ali lepe vaši, ali pa tudi kaka cerkev. V leti dolini so tri fare: Soderška z 2687, Ribniška z 5118 in Dolenska z 1735 ljudmi. V Soderški fari do njene lepe podružinske cerkve M. B., kjer so tudi svete stopnice, je leta dolina večidel le kakih 200 sežnjev široka; dalje od lete cerkve, ki se ji Novaštifta pravi, se pa dolina tako odpre, da je debelo uro hoda široka. V sredi lete široke doline stoji na lepi ravnini dost čedni Ribniški terg s svojo staro že slabo in premajhno farno cerkvijo, s starim gradam poprejšne gosposke vsih zemljiš Ribniške doline, v kterim tergu je zdaj cesarska sodna oblastnija, davkina in zemljiških bukev gosposka. Eno uro hoda pred Ribniškim tergom stoji na niskim griču Dolenske fare cerkev. Prebivavci cele Soderške fare in Ribniške nad tergom žive od obdelovanja polja še bolj pa od izdelovanja lesenine v reščeta, rehte, okrožnike in keble (škafe). Vse lete reči prodajajo na drobno po Krajskim, Koroškim, Štajerskim, Horvaškim in po Primorskim, in za-nje veliko dnarja dobé, pa ga tudi za leskove palice, iz kterih vitre delajo, Kočevjarjem, kteri tacih palic vsak pondelk v Ribniški terg več voz na prodaj pripelajo, in Horvatam za obodi izdajo.

Naš kraj je tedaj spodnji kos Ribniške doline do Kočevske meje. Okolj zgorej imenovaniga griča je široko ravno, lepo polje, in na levo stran pod gričam je Dolenjavas z 113 hišami, malo zgoraj nad leto vasjo je Pergoriška vas z 72 hišami, na desno stran so po tri majhne vaši Blate, Kot in Rakitnica z 77 hišami.

v severnoslavenskem narečju ravno to ime Boris, par sanskritski horvorragen, in borel slovenski in slovaški ein hervorragender Fels. Na drugi pomislik, da Dio piše pan mesto kaban, odgovorimo sledeče: V ustih slovenskega naroda na ogerski meji sim večkrat to oblačilo slišal imenovati ban. Slovka *ka* je poznejši predstavek, kakor se to v drugih slovenskih besedah večkrat najde, postavim: luža in kaluža, palus, Sumpf, Pfütze, — bor in tabor, vel in vocabulis obscoenis kur (diminut. kurec) in makur, phallus, kurda in cakurda, vulva, futa in cafuta; primeri nemško Litz in Antlitz. Tako je tudi iz ban postalo kaban in gaban. Da latinska beseda pannus, Tuch, ni latinska, temoč staroitalska, terdi vsak dober latinsk slovníčar. Scheller ima pri besedi pannus pristavek apice, to je apulski.

Ali Dio Cassi je na to izpeljanje imena Panonie sam malo porajtal in sam si zmislil, kar hitro vidimo iz sledečih redkov: „So heissen sie, mögen sie nun aus diesem oder anderm Grunde so genannt werden; einige Griechen nannten si aber irrthümlich Pänionier, was allerdings ein alter Name ist, der sich aber nicht hier findet, sondern einer Völkerschaft zukommt, die in der Gegend des Berges Rhodope neben dem jetzigen Macedonien bis zum Meere wohnt, wesshalb ich denn jene Pänionier, diese aber, wie sie unter sich selbst und bei den Römern heissen, Pänionier nennen werde.“ (*Dio Cassi v omenjeni knjigi*.)

Učenim jezikoslovcem in povestničarom predložim tukej za razsodbo svoje mnenje, in ker je reč važna za vterjenje stare dogodivščine, se smem nadjati, da je ne bodo prezirali.

Jez ime „Panonia“ izvodim iz sanskritske besede „pan“, kar se veli kupiti, kupčevati, teržiti, handeln, unterhandeln, panas, Geschäft. (*Eichhoff str. 236.*), tedaj bi bili Panonci toliko kot kupci, tergovei.

V mojih mislih me poterdi ta okolščina, ker na noričkih in panonskih rimskoslovenskih kamnih najdem lastno ime Panamus¹⁾. Panama, Pansnica filia (*Muhar Gesch. der Stei. I. 412*). Na drugih kamnih pa sila dostikrat ime Cupitius, Cupitianus (*Muhar ravno ondi str. 356.*) in pa latinsko Mercator. C. Bothio Mercator. Edilicio Bothia Saxami Fil. (*Ankershofen Gesch. Kärnth. V. 627*).

Panamus bi tedaj bilo indičko, Cupitius²⁾ slovensko ime, Mercator pa prestavek sanskritsko slovenskega. Toto ime se je Panonom tudi po resnici pridjalo, ker njihovo kupčijstvo ni samo že ob času Rimljanov slovelo, temoč tudi še dnešnji den na Savi, Kupi, Dravi in v obojem Primorju slovenskem in horvatskem, lepo cvetě. Vellej Paterkul (*L. II. c. 110.*) piše, da ko so pod Augustom Panonci premagani bili, se je v tem nesrečnem boju dosti ljudi pokončalo („trucidati sunt negotiatores“), — Herodian (*LVIII. stran 371*) pravi od starega Ogleja: „Ex quo factum . . . ut magna vis mercatorum eam frequentaret“; — ravno tako hvali barantijo panonsko Plini (*Lib. XXI. c. 7.*), Tacit (*Annal. lib. II.*), Solin (*Polyhist. c. 22.*) itd. (Konec sledi.)

Življenje v Carigradu.

(Dalje.)

Že na zgodnje jutro se zbirajo na tergu prodajavci in prodajavke, ki ponujajo zelenje, sladko mleko, sladko vodo, sladkorno vodo, salato, maslo, med, satovje, vo-

sek, in ti ponujajo svoje stvari memo hodečim, da človeku ušesa glušé, tako se derejo. Zdaj se na vsestrani kupčuje, prodaja in kupuje. Eni kupujejo in pijejo kavo, drugi sladoled, tretji ribe, četerti jagnjetino, peti kruh itd. Že tudi hodijo patrole turških vojakov po ulicah, vsi sami Turci bradači s puškami in jatagani. Eni odgrejo, drugi pridejo, eni v mesto od luke, drugi iz mesta k luki. Tü srečaš trumo mornarjev v mesto idočih, da kupijo, kar je komu treba; drugi hité iz mesta k morju, kjer jih čakajo ladje. Razlega se po ulicah krik nebrojnih vekačev; na vsakem voglu se čuje iz vsega gerla krik: „Zajterk za dvě pari! sladke pitvine! česnovce (baglamače)! maslenke! leda! sladoleda! medice! limon! mleka! sira! oljki! orehov! smokov! laškega pšena! luka! lubenic! dateljnov! jajje! pišet! fazanov! rac! češinj! višinj! češpelj! in kdo bi vse naštetil zamogel, kar se tū ponuja; kdo li bi zamogel popisati, kako se vekači tū obnašajo v šumu, vpitju, kričanju, hrumu, ropotu, smehu človeškem in peketanju in razgetanju konjskem! Tū zapazi človek nekoliko turških žen, ki najmejo čolnič se na azijski breg prepeljati, ki je prekrasen, poln naj mikavniših zagradov, kjer so rožni verti eden pri družem, kakor na nit nabrano zernje biserov in koralj; kjer je gaj pri gaju, dobrava pri dobravi; kjer so mikavne berda pokrite z večnim zelenjem, kjer bistri potoki z obilno vodo namakajo cvetne poljane.

Ondi spet na ulicah se pokaže kaka odlična gospa v pokriti kočii, ktero arapi k vodotoču peljejo, da ide v vert zunej mesta; ljudstvo se iz pota ogne, in čerenci groze z ognjenimi očmi vsacemu, ki se ne ogne.

Spet od druge strani se vozi druga Turkinja po vodotoču v svoji šajki, okinčani z rumenim lošjem; bele in černe sužnje stojé krog nje pripravljene kakor napete puške ji streči, in kar ji le v očesu zaznajo, ji urno storé.

Ondi plavajo ladje, ondi jondole, ondi šajke, ondi spet čamci, čolni, tumbasi in se srečujejo in švigajo eden mem družega kakor ribe v vodi.

Po ulicah gomazi ljudstvo kakor mravlje po mravljišču, peš, na konjih, na vozovih, na mezgih, na velbludih, na oslih. Siromaki hodijo kakor zamorejo, v društvu in samci, ali premožni in visoki nikjer in nikoli brez spremstva. Prosti ljudje in siromašni kupujejo sami za svoje hišne potrebe in te turške ženske kupujejo, kar jim je treba za jesti in piti v hiši; bolj imenitne Turkinje pa ne delajo tako, ampak, če kaj kupijo, je le za sladkanje; vse drugo kupujejo le moški služabniki. Ženske hodijo s pokritim obrazom, in moški jih ne smejo pogledati, ker to bi razžalilo ženske, ampak ko mož žensko sreča, mora oči k zemlji obrniti in iti svojo pot, kakor da bi je ne vidil. Navadno nosijo Turkinje zelene haljine in obute so v rumene šolne, Gerkinje in Armenke pa nosijo tamne, modre in tamno rudeče haljine, in rudeče in modre šolne. (Dalje sledi.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz *Tersta*. Mikalo bo gotovo marsikoga zvediti, kako je tekla kupčija v letu 1852 v Terstu. Iz vradnih naznanil zvémo v tem toliko, da se je razun drugih reči prodalo 126.800 starov ovs, 704.400 st. pšenice, 1.015.000 st. turšice, 29.000 st. ječmena in 180.000 st. rži; potem rajža 101.000 centov, civeb 185.100 centov, paprike 9000 centov, mandeljnov 16.970 centov, rafiniranega cukra 578.600 centov, kave 103.000 centov, smokev 48.900 sodov, in pomoranč 19.800 sodov. — Unidan je naš civilni in vojaški poglavar povabil častnike e. k. armade in e. k. vradnike v Benetke, ktere je Llojdovo društvo na dvéh parobrodih sém ter tje brez plačila prepeljalo. Bila je namreč 24. t. m. v

¹⁾ Muhar Gesch. der Steierm. I. 337.

²⁾ Rodovine Kupio se se najdejo na Štajarskem, Panič, Panian, na Horvatskem; tudi dve rodovini poznam z imenom Panam, iz kterih je nemška kancelija napravila Bauman!

ali clo poumerjejo, se začnejo krog klatiti in so pripravljene za vsako njih zmožnost mogočo hudobijo. Pa tudi starši sami so večidel čemerni, povsod tožijo čez svoje nadloge in vedno glavo po strani obešajo, ker si pomoči ne vejo.

To naj bo rečeno od tistih le, kateri zunej hiše nič nimajo in tudi nobenega rokodelstva ne znajo, zlasti če niso domače srenje, in če je hišarjev že preveč v sosseki.

Zato rečem še enkrat: Župani, kadar privoljenje za napravo novih hiš in za ženitev dajete, kadar ptujce v sosesko sprejemljete, pomislite, da ste prisegli za hasen in prid srenje skerbeti. Glejte, kaj delate!

Iz Leskovec.

Starozgodovinski pomenki.

Kaj pomeni imé „Panonia“?

Rasložil Davorin Terstenjak.

(Konec.)

Da so stari narodi dobivali imena po trgovini, to nam potrdi edino imé primorja — od male Azije do Egipta, kraj srednega morja ležeče krajine, v kateri so nar imenitni kupci starega sveta Feničani prebivali, in katero se je velelo Kanaan, kar v hebrejskem jeziku pomeni deželo kupcev. Reko Kupo so tedaj osobito stari Panonci kupčijsko imenovali, pa tudi čudovito je, da ima Kupa v rečici karlovački Banii (Panii) svojo sestrico s staroindičkim imenom! Še dnešnji den se v iztočni Indii najde posebna kasta kupčevcev (Handelskaste), ktera se veli Paniani. Neki zemljopisci kakor Canabich (*Allgemeine Erdkunde unter dem Artikel »Indien«*) in mitologi kakor Vollmer (*Mith. Lex. 257*) pišejo Baniani, kar pa ni prav, kar se v sanskritu veli kupčevati: pan. Zvestost, pravičnost, dobroserčnost so lastnosti, ktere popotniki na njih hvallijo. Sledovi njihovih naselbin so se našli tudi v starih časih med divjimi Skiti, in zdaj bomo lahko zapopadli, kako je mogoče, da Herodot govori od indoslovenske Apie med Skiti, kateri vendar v semitiško familio spadajo (*Herod. IV. 59.*), kako Strabo (*Strabo t. XI.*) govori od pglavitnega mesta evropskih Bosforanov Phanagoria, to je, Panagoria, in ad Afrudite Aparuros (*več o tem mestu in tej boginji glej Kopitar Glasol. Cloxia. stran XXX. in LXXVI.*), katero Ritter (*stran 57—59*) za ravno tisto z indičko Majo spozna. Iztočno indičkim Panianom se vsaki v Indii potujoči priporoči, ker ga oni na vse kraje, kamor si le želí, srečno spravijo. Totih iztočno-indičkim Panianov potomki so naši Panonci — kupci — Sigynni. Znamenito je, da so se še treh indičkim kast imena pri Slovencih ohranile: Iae kaste Parias v psovki: „ti para!“ — imé kaste Šundra, Šundra, v katero so spadali služevni in rokodelci, v lastnih imenih: „Šunder“ in v psovki: „ti šunder, ti šundravec“, — in imé kaste Panianov v prečudenju: „E Pane!“ „ti panan ti!“ to je, „ti bogatec ti!“ Pane deno! Wie statlich, kako po velikem!

Tudi to je čudovito, da ravno pri Slovencih štajerskih, krajnskih in koroških se nar več najde indičkega življa, v jeziku slovenskem sanskritskih korenih, v narodnih povestih pa spominkov na indičko mitologijo. Severni Slaveni so se bolj odptujili, kar je velika dalečina storila.

Dalje me v mojem mnenju: da je Panonia toliko kot dežela kupcev, poterdijo še sledeče verste Herodotove: „Ali o tem, kar proti severu od te dežele (Tracije) je, ne vé nihče kaj gotovega povedati, kakšni ljudi tam prebivajo. Zakaj unkraj Dunaja je že neskončna puščava. Samo od enega edinega naroda unkraj Dunaja sem zvedel, da je njegovo imé Sigynni, in njihova

noša medička. Njihovi konji so po vsem životu kocasti in imajo dlako na pet perstov dolgo, zraven tega so mali in butastega nosa in niso za ježanje (jahanje), pa h kolam pripraveži so sila berzi, torej se ljudi v tisti deželi vozijo na kolih. Njih meje segajo do Henetov (Venetov) na Adrii. Pravijo, da so nasledniki Medov. Kako pa so iz Medie sem prišli, ne morem izprašati; vendar se vse zna zgoditi v dolgem teku časa. Sigynni se velijo pri Sigurih, kateri nad Masallio (Marseille) stanujejo, kupci, pri Cyprianih pa Lanci.“ (*Herodot liber V. c. 9.*)

Mesto svojega komentara postavim tukej o tej povesti Herodotovi menje bistroumnega spisatelja staro rimske dogodivščine Niebuha: „Es bietet sich die Erinnerung an, dass Herodot die fernsten Völker am Ister, jenseits der Veneter und Liburner, also wohl aus dem Munde der Schiffer dieser Nationen Sigynnen nennen hörte, und wusste, dass Kaufleute auf ligurisch so genannt würden: wie wenn jene hätten sagen wollen, aus jenen Gegenden kennen sie nur Kaufleute?“ (*Niebuhr. röm. Gesch. I. 176.*)

Kar nam medička noša in pokolenje zmešnjave dela, to se lahko reši, ker eden nar novejših nemških razlagavcev dr. Adolf Schöll pri besedi „Medov“ opazko napravi „Wohl der Indier. Aber der Medier blieb bei den Griechen immer die Hauptbezeichnung für die Orientalen“.

Zastran omenjene medičke noše pa je vredno čuti besede učenega Jungmana (*histor. lit. česke stran 17*): „Noša starih Čehov je bila do 14. stoletja medički zlo podobna, poljska še je dnešnji den“. Tudi naš slavni Šafařík to izgovori. (*Abkunft der Slaven, stran 91 in na drugih mestih.*)

Ze bistroumni Nemeč Manert (*Germanien 499—501*) je Herodotove Sigynne za Slavjane spoznal, čeravno ni drugih temeljitih (pozitivnih) dokazov imel, kakor historičko primeru. Ali on je mislil, da je ti prvi narod keltiško preselovanje pregnalo, in sam sebe vpraša: „kam? ali nazaj čez Dunaj ali v planine Retov?“

Jaz mislim nikamor, marveč je tukej ostal do dnešnjega dneva. Po germanskem preselovanju je samo bil pritok od severa proti jugu velikega slavenskega narodskega morja, katero je v predhistorički dóbi svoje valove od juga proti severu gnalo.

Zivljenje v Carigradu.

(Dalje.)

Vernimo se nazaj v središče mesta. Tu je med tem vse živo na delu. Skoz terg se ne more priti. Prah se dviguje kakor oblak na vsakem voglu. Škropivci hité zopet tlak škropiti. Od ene strani se veleva, da naj se ognje iz pota, iz druge se poganjajo in tišé naprej: v sredi ulic hodi oroženo vojaštvo, in rije, tira in raztira vse, kar mu je na potu. Tu grozi človeku velblud, da ga bode pogazil, ondi spet dirja čil konj, dère se razljuten černic in preti z golim nožem, s katerim varje svojo gospó, ki želí tu skoz iti; ondi dalej reži velik pes in kaže zobé memoidočim. Razprejo se ljudje na ulicah in zabliščé se ljuti noži, udari termoglavc na prepiravca, ali naglo priskočijo vojaki, ki prederejo skoz množico z orožjem v roci, in srečno razorožijo protivnike ter jih peljejo v tamnico.

Med tem so se začele že vradna opravila. Suidili so se svetovavci v seraju, sodniki sedé v svojih sodnicah. Turški velikaši ljubijo čezmerno lišp, sjajnost, nečimernost in blišečo slavo; zato tudi, kadar grejo v zbor, bi mislil človek, da grejo na svatbo, eden pelje za sabo množico služabnikov in osedlanih kónj tako, da zajejé cele ulice.

Na vajišču dirjajo turški mladenči na izurjenih ko-

njih in se vadijo o streljanju in metanju koplja. Iz druge strani luke na Top-hanu se razlega grom topov. Oddelk turškega topništva se vadi v orožju.

V luki na brodovih je še bolj živo, bi rekel, kakor v mestu samem; tu je šum, hrum, ropot, rožljanje, vpitje, krik in škripanje brez konca in kraja.

Med tem je soluce visoko splavalo in njegovi žarki pritiskajo na glavo; zdaj se iz novega čuje glas hodžev, ki kličejo Mohamedane k molitvi; ko Turki to čujejo, popuščajo delo in vsako zabavo in hité v džamije. Kaj so Turki tako pobožni in bogaboječi ljudje, bo marsikdo mislil, ki so tako marljivi za službo božjo in verske obrede. Kakor povsod tako tudi o tem ni Turku za jedno in resnico, ampak za ljudsko hvalo; zato so tudi tako okrutni, kervoločni, posebno proti kristianom, kakor vidimo iz njih ravnanja v Bosni.

(Dalje sledi.)

Slovanski popotnik.

* V drugi polovici šolskega leta bo profesor na peštanskem vseučilišču, gospod Ferenc, razlagal novejšo zgodovino slovanskega slovstva.

* Ruski car je daroval knjižnici narodnega českega muzeja več imenitnih knjig, ktere je poslancu na Dunaj poslal.

* Pavlina Vilkonska, znana poljska pisateljka misli izdati povedko v dveh zvezkih pod naslovom: „Zdajnje ljudstvo“.

* Maria Pavlova je slavnemu českemu pisatelju gosp. Hanka-tu prelepo zlato uro za njegovo marljivost v spisovanju poslala.

* Andrej Baludiunski, ki je cerkveno povestnico v rusinskem jeziku spisal, je umrl.

* Na Dunaju se pripravljajo mladi umetniki Kraljedvorski rokopi s podobami izdati. Trenkwald in Svoboda sta v ti namen podobe narisala. Českemu originalu se bodo tudi prestave v drugih jezikih pridjale.

* Slike Leuchtenberške galerije je ukazal ruski car iz Munakovega v Petrograd prenesti.

* Gospod Babukić je spisal ilirsko slovnico s skladoslovljem vred, ki bo te dni iz tiska prišla; gosp. Mazuranić prestavlja Lanjevo zgodovino avstrijskega cesarstva; ravno ti pisatelj vreduje z gospodom Veberom po volji matice ilirske Gunduličevega Ozmana, kteremu bo slovník in razlaga pridjana. Mirko Bogović pripravlja časopis „Kolo“ za tisk in M. Ban je dal na stroške matice tiskati delo pod naslovom Dubrovnik. — Šuleka teško pričakovani slovník se ravno v Zagrebu tiska; časopisi ga močno hvalijo. — Gosp. Mazuranić je predelal Dünebierovo latinsko slovnico za latinske, in Golub je prestavil Močnikovo računico za realne šole in algebro za višji gimnazij.

* Pravniško česko slovstvo se močno pomnožuje; ministerstvo pravosodja izdaja priročne knjige, kakor: kazenski zakonik, sodniški civilni red, državljanski zakonik. Od dr. Rieger-ja je prišel drugi zvezek „politiškega gospodarstva“.

* Kolarov velki spis „Staraitalia“ je že skoraj natisnjen.

* V Peštu bo prišla skoraj na svitlo zgodovinska nemška povedka od našega rojaka, znanega pesnika Levičnika pod naslovom: „Černogorec ali terpljenje kristjanov na Turškem“.

* Na Českem se je izdala zbirka najlepših pridig z razlago vred, sestavljenih od gg. Marka, Zahradnika, Hnojka, Rehaka, Helega, Hrena, Štulca in nekterih drugih. Pridjanih je tudi nekoliko najizverstnih, iz družih jezikov prestavljenih pridig.

* Na Ruskem in sicer v Moskvi ste prišle dve imenitni knjigi na svitlo; prva pod naslovom: zakladi

ločbe z ogledom na gospodarstvo, obertništvo in domače življenje. (Taka je tudi naša slovenska „kemija“ rajnega Vertovca). Spisal jo je Šmidt v dveh delih; pretresovavei jo močno hvalijo. Druga knjiga se imenuje: zakladi botanike ali berilo zapopadajoče anatomio, fisiologio in razverstenje rastlin“. Sostavil jo je po različnih francoskih in nemških pisateljih gosp. Božan in ji 200 obrazov pridjal.

* Ševyrev misli izdati tri znamenite spise iz zapuščine slavnega Gogola, namreč: Gogolovo pisateljsko spoved, misli o liturgiji in pet oddelkov družega in tretjega zvezka „mrtvih duš“.

Novičar iz slovenskih krajev.

Xp. Iz Ormoža 5. maja. Pomlad mila z vsimi svojimi veselicami se nam je po dolgem mučenju vendar prikazala, zaceliti rane, ki jih je predolga zima prizadajala kmetom, in dvigniti up zlo zlo že potlačeni. Živa priča silnih zimskih nadlog so vpadeni obrazi naših kmetov, zlasti v vinskih gorcih, pa tudi njih gladovnih živinčet. Usmiljenja vredni so tudi šolski otroci, kteri, le revno oblečeni, morajo dostikrat dolgo dolgo pot v šolo iti in od zjutra do večera s krajcem suhega kruha zadovoljni biti. Ne bilo bi tedaj čuda, ako bi ta majhna množica o tacih revnih okolšinah veselje do šole zgubila, ker težave dolge poti so tolikanj huji, če uboga mladina mora še z praznim trebuhom v šolo in iz šole iti! Blagoserčni prijatli šolske mladine in ljudske omike! ker vémo, da vas je dosti, prevdarite emalo; je li bi se ne dalo ti nadlogi pomagati? je li bi se ne dala za take otroke, ktere hvalevredna ukazeljnost v šolo vodi, milostna miza pogerniti, da bi opoldne saj kaj gorkega vžili, ker revčiki ne morejo domú? Če bi verli domorodci zložili le kaj malega za to, bi se dala taka milodarna naprava osnovati, ki bi rodila stoterni sad. Vém scer dobro, da na kmetih se ne more tako bogato darovati, kakor v mestih; vendar je marsikdo v stanu, in tudi pri volji, na oltar rodoljubja kak dar položiti. Dajte to reč premisliti!

Po tem ovinku, s kterim sim le sprožil gotovo potrebno stvar, se vernem spet k popisu velicnih nadlog letošnje zime.

Kmet, ki je že komaj pričakoval, da bo zamogel gladno živinče na pašo gnati, si ni vedil več pomoči, s čim bi živino redil, ko je iznovega debel sneg padel. Nar starejši možje ne pomnijo tacega pomanjkanja živinske piče, zlasti sená in slame. Kaj je bilo početi? strehe so začeli tergati in strešnico in šibje rezati, da so imeli medli govedini kaj pokladati, — za to dosti streh sedaj rebra kaže z medlo živinico vred. Koliko pa taka piča zdá — vsak lahko presodi. — Tudi pri nas se je pogrezovala zemlja, sosebno v vinskih gorcih; vderlo se je semtertje po več oralov vinograda s kajžo vred na sosedno zemljiše. Pri sv. Tomažu se je primerilo, da se je ponoči, ko je družina spala, cela hiša pogreznila več sežnje navzdol, brez da bi bila, razun nekterih razpok, hiša scer kakošne škode terpela; vsak si lahko misli začudenje stanovavcov, ko so zjutro vstali in čez prag na drugo mesto iz hiše stopili!

Kar je narava po dolgem zimskem spanju zakasnila, si prizadeva pa sedaj pospešiti. Kamor pogledaš, vse je živo, vse dela; z lepo zelenim pertom je pokrita zemlja, in zbudili so se veseli pevci po gojzdih in livadah, ki prepevajo pomladansko hvalno pesem. Narava je sopet zbudjena in iz obilnega njenega zaklada se razvijajo že darovi njeni. Sadno drevje obeta bogati pridlek, in posebnega pomina vredno je letos, da breskva in češnja cvetè s hruško in jablano vred. Gosence so večidel poginile, — da bi le pogostni vetrovi sadunos-

tako obličji (pomala), kakor se slikujejo ali malajo bakrotisi (Kupferstichdruck), se napravi z enim ponatisom živo pisana podoba vtisnjene stvari. Ker pa je svinec premehek, da bi se iz svinčene ploše zamoglo veliko ponatisov narediti, se podoba svinčene ploše za drugo močno plošo po posebni umetnosti prelije, katero prelivanje tiskarji pod imenom „stereotipiranja“ ali „galvanisanja“ dobro poznajo. Taka stvar pa, ktera se stisniti ne smé, se prevleče s stopljeno gutoperčo in še čez to se namaže sreberna toplina (Silberlösung); posneta gutaperčna podoba (oblika) se rabi po tem za matice (Matrize) galvaniskih ponatisov.

Zlati izreki.

Boljše je s pravičnim peš hoditi, kakor se s krivičnim voziti.

Učenost je velik besednik, ki se zamore s previdnostjo prav dobro rabiti; sama na sebi pa ima gotovo le malo vrednosti.

Ni nam potrebno vselej kaj vediti; ali močno potrebno je pa večkrat, ako veš, da nič ne veš.

Več sreče kakor pameti imeti, je krivica! Več pameti kakor sreče imeti, to je prava pravica!

Sreča ima oči zavezane; norca naj večkrat objame, ker ji naj večkrat na pot pride.

Večkrat je dobro, za korak nazaj stopiti, da je skok mogoče. Kdor prenaglo naprej leti, lahko v jamo pade.

Eno in dvé je tri: tako računaj pravični, krivični pa: eno in dvé je — pet! ako se mu še bolj ne narase.

Nekdo piše: V moji hiši ste dvé skrivni stopalnici. Ko sim unidan v mislih zamaknjen po enih kviško stopal, bi bil kmalo znak padel, in sicer zlo nevarno. Ko to nekoliko pomislím, sim najdel: da, kdor hoče po stopalnicah kviško hoditi, mora herbet lepo pripogvati, ako hoče, da nazaj ne pade; kdor pa po stopalnicah navzdol gré, mora svojo glavo ošabno kviško deržati, da na obraz ne pade. — S stopalnicami v življenju je ravno taka.

Enega prijatla imeti, je prava človekova sreča. Al po več prijatlih hrepeneti, je zlo neumno, in v naj nevarniše zanjke zapelje.

Ako popise slavnih mož beremo, si vošimo le njih lastnost in del, pa njih osoda nam je zoperna.

Ako hočeš kaj z res dobrim izidom storiti, moraš nehati biti, kar si, in se v to spreobrniti, kar delaš.

Z volkovi smemo le tako dolgo tuliti, dokler smo v nevarnosti od njih popadeni biti.

Nesreča krasi ali olepšuje človeka, kakor raka krop! — Nesreča je marsikomu edina šola modrosti in kreposti.

Kar se detetu brani, to pijani ljudje delajo. (Xenophon.)

Domovini, staršem, prijatlom in vsim ljudem naj človek pomaga kakor sam sebi. (Platon.)

Kakor peklena vrata tistega sovražim, ki eno misli — drugo pa govori. (Homer.)

Raji te z resnico razjezím, kakor ti z lažjo ustrezem. (Seneca.)

Hudobnež se celò sence boji. (Seneca.)

Modri človek se ne sramuje spoznati svoje pregrehe; samo budalo hoče biti brez krivde.

Tudi sovražnika je treba poslušati, ako resnico govori.

Najveća radost na svetu je — ljubezen; najveće bogastvo — zadovoljnost, najveće dobro — zdravlje; najbolji lek — pravi prijatelj.

Hudobni sin je očetova rana, ki se ne da ozdraviti drugač kakor s smertjo njegovo.

Mnogo bolje je, biti pohvaljen od družega, kakor samega sebe hvaliti.

Resnica je duhu to, kar je očesu svitloba.

Človek brez prijatla je podoben osamljenemu stebelu na polji, ki od vsih zapuščeno nima ničesar, na kar bi se v težavi zamoglo nasloniti.

Nabral ***

Življenje slavnih Slovanov.

XVIII.

Zlatarić.

△ Naj slavnjšim možem in slovečim pisavcom Dobrovniškim prištevajo tudi Dominika Zlatarića, leta 1556 v Dobrovniku rojenega. V Padovi je slovel po modroznanstvu, krasorečju, pravoznanstvu in pesništvu tako, da so ga za vladarja visoke šole Padovanske izvolili. To službo je tako marljivo in modro opravljal, da jo je kmali spet v čast pripravil, ktero je bila pred njim zgubila; tako stoji napisano na spominku, ki so mu ga v Padovi na čast postavili.

Verniši se iz tega mesta domu v Dokrovnik, se je na vso moč trudil, da bi se maternega jezika tako izučil, da bi mogel tudi v njem kaj učenega napisati. Odpravi se zato z bratom Mihelom in obhaja vso Dalmacijo in Horvaško, skerbno nabiraje manj znane besede jugoslovanskega lepoglasnega jezika. Napisal je potem res v tem jeziku veliko izverstnega; škoda, da se niso vsi spisi obranili; veliko se jih je pogubilo. Ohranili so se pa razun spisa „ljubav Pirama i Tizbe“ iz gerškega, ki je bil pred smertjo tega pisavca natisnjen, še sledeči spisi, ktere je imenovani brat Mihel po njegovi smerti (1607), na svet dal: Sofoklesova Elektra, Tassov Aminta in izvorni spis: nadgrobná slova nekim znatnim ljudma (nadgrobné besede nekim učnim ljudem). Latinski pisavci so ga imenovali „Aurius“ ali „Chrysaëus“, ktero oboje imé je po slovanskem Zlatarić polatinčeno in pogerčeno.

Življenje v Carigradu.

(Dalje in konec.)

Tudi v Carigradu opoldne počiva od dela in južna prosto ljudstvo. Ko prideš ti čas na terg, vidiš, kamor koli pogledaš, ljudi obedovati. Po hišah in prodajnicah čuješ ropot in žvenk žlic in nožev, in po zraku se širi duh jedil in bóde v nos gladne sprehajavce. Kupoma sedé ljudje, zemlja jim je klop in miza, in oblaki strop; nimajo ne noža, ne vilic, ampak jedó iz skled s perstmi pogreto in vroče, pečeno in kuhano. Pred hišami, po tramovih in vežah, v vertih — povsod vidiš ljudi jesti. Turk sedi mutast in skerčen pri jedi, Gerk pa kratkočasnice vganja. Po ulicah hodijo pesarji in mečejo psom kose mesa, ker po turški véri ne smé nobeden svojega lastnega psa imeti, je tedaj psov brezštevila po ulicah, ki brez gospodarja živijo od tega, kar se jim jesti verže.

Poldnevna vročina pritise in večidel se vlečejo prebivavci spat, drugi še delajo in kupčujejo. Po ulicah leže ljudje kakor snopje po njivah. Naenkrat se čuje jek in zvonenje zvoncev v luki, na brodovju se kličejo brodnarji k južni.

Pri turških velikaših se tudi pri obedih vidi iztočna ošabnost. Pride na mizo po 30 do 50 skled in še več, loncev, koz, lesenih čaš, plošč, loparjev, krožnikov itd. Tu se vidi kitajska in japaneška posoda, žlice in noži obloženi z zlatom, ali jedila so na enako vižo in prosto pripravljene. Pečenje, perutina in opresnik se povsod vidi. Turk je zmern v jedi in po južni je vse popolnoma tiho, samo žvenk posodja se čuje.

Ko popusti poldanska vročina, se spet oživé mestne ulice, šetališča in verti, tramovi in krovi hiš, povsod

spet gré ljudstvo na delo, marsikdo tudi brez dela pohaja. Spet se tirajo velbludi, mezgi, konji in osli po ulicah, da se tlak tresse pod njihovimi nogami; spet se čujejo vekači po ulicah in na novo ponujajo svojo robo, spet doní po celem mestu šum, ropot, rožlanje, krik in hrum. V vodotoču pokajo topovi, ker se sultan po morju vozi, in kamor njegov brod pride, povsod ga pozdravljajo z gromenjem topov.

Doveršijo se dnevni opravi, in svet hodi na veselice, samo tergovce še sedi v svoji prodajavnici. Kope in kavane so natlačene ljudstva, da se v njih komaj skozi zdrenja. Naš ulicah in tergih se prikažejo igrači goljuši, norci, piskači, šeme in drugi dangubivci; vrači, čaravniki in prerokovavci se tudi najdejo in žepel ljudem oberajo. Tu vidiš cigane, ki vodijo medvede in opice; ondi zopet se poskušajo mladenči, kdo bo koga vžugal; drugi zopet jahajo konje in se z njimi skušajo, kdo bo pred na odkazanem mestu, in tako se končá popoldanski čas.

Na večer zopet pokličejo hodže Turke v džamije. Solnce se skriva za goro in delavci se vračajo od dela, čolničarji privezujejo svoje čolne na brege in sprehajavci hité nazaj v mesto na svoj dom. Tu je navada zgodej na večer k pokoju iti, ker po tistem mraku nastopi naglo temna noč in černo zagrinjalo zakrije vsako reč očesu gledajočega, in po morju sém začnejo na večer vleči vetrovi. Povsod je smertna tihota, samo morje iz daljine se čuje s svojim šumom in zmed mornarjev se slišijo glasovi hodžev in naznanujejo četrto dnevno molitev. Še doné pesmi brodnarjev, glasovi brodnarskih tromb in zvonjenje zvoncev k večerji vablajočih. Ko človek o tem času od luke v mesto gré, zapazi milione vžganih sveč. Vse kavane so razsvitljene, lampe na hišah, tramovih in krovih goré in zdaj se zbirajo gospé v družbe in smejo z odkritim licem gledati dolj na ulice. Sužnje strežejo svojim gospém, in sužnje jih stražijo, da bi kdo ne nadlegoval gospá pri nočnih zbirališčih. V mestu so razsvitljene vse prodajavnice z lampicami in svečicami, ker občne svečave v mestu ni.

Noč se pomika in postaja pozno. Posamesne sveče še berlé po hišah in krovih in samo kopve in kavane so še polne ljudi. Imenitni Turci so se že zaperli v svoje stanove in ni jih viditi na ulicah, kjer je vedno manj in manj ljudstva, dokler se poslednjič poslednji k pokoju ne podá in ulice ostanejo prazne in puste. Okoli desete ure je vse tiho in pokojno po mestnih ulicah, tako tudi v lukí, ako se ne čuje še pluskanje vésel posamesnih čolnov.

Nenadoma, ko je že povsod vse tiho kakor v grobu, zagromí votli grom topa, in se razlega skozi nočno tihoto kakor silen tresk po zraku. S tim se oglašuje smert tistih Turkov, ki so zaslužili smertno kazen, in jih o tem času posekajo ali zadavijo ali ustrelé. Solnce življenja jim je za goro šlo, — belega dneva ne dočkajo živí.

Občni zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

10. majnika je napravila kmetijska družba svoj letošnji veliki zbor, v katerem se je snidilo 78 gospodov družbenikov in večina gosp. predstojnikov družtvinih podružnic, in ktereга je poslal tudi visokorodni grof Chorinski, naš precastiti deželni poglavar.

Predsednik družbe gosp. Fid. Terpinec je v začetnem govoru veselje razodel o nazočnosti gosp. deželnega poglavarja, in je prijazno pozdravil veliko množico zbranih družbenikov, kateri s tem naznanjajo, da jim je mar za prizadevanje družtva in za povzdigo kmetijstva, ki je imenitna podlaga blagostanja domovine. Zahvalil se je gosp. predsednik dalje pridnim pred-

stojnikom družtvinih podružnic, ker le z njih pripomočjo zamore družba svoje namene vspešno dosegovati. Omenil je potem, da na družtvinem vertu na Poljanah so spet nove kmetijske mašine in orredja na ogled postavljene in tudi nektero orodje, ki je v podkovijski šoli po izgledu vnanjega blaga izdelano bilo. Poslednjič je družbi naznanil gospode namestnike družih kmetijskih družb, ki so se po izvoljenih poročnikih vdeležile današnjega zbora.

Pervo po začetnem predsednikovem govoru je bilo, da je tajnik kmetijske družbe, dr. Bleiweis, zboru na znanje dal imenitniši dela, s katerimi je opraviti imel glavni odbor po poslednjem občnem zboru. Razvidilo se je iz tega, da predsednik z odborniki vred so si, kar je moč bilo, prizadevali, v korist kmetijstva pridni biti.

Gosp. odbornik Malič je po dokončanem tem naznanilu zboru razodel: kaj je glavni odbor dosihmal za vpeljavo drénaže na Krajskem delat. Zvedilo se je, iz te razodeve, da slavni odbor kmetijske družbe Štajarske nam je obljubil umetnega inženirja poslati, — da orodje, s katerim se grabni režejo, je že iz Angleškega prišlo, in da tudi gosp. Baumgartner je naročeno mašino že iz Marskega dobil, ki bo izdelovala drénažne cevi. Po vsem tem se smémo nadjati, da že letos se bo začela drénaža na Krajskem. Sklenul je gosp. govornik to naznanilo s tem: da bi ta važni zboljšek posebno bolj mokrih zemljiš, ktereга v družih deželah kmetovavci prehvaliti ne morejo, tudi pri nas tako se razširjeval, kakor po svoji dobroti zasluži, in da bi gosp. družbeniki ne le svoje za drénažo pripravne in drénaže potrebne zemljiša drénažiti dali, temuč da bi tudi premožne sosedé ali srenje spodbadali za drénažo, ktera, kakor tudi krompir izperjeva, bo zadela na protivnike.

Gosp. odbornik Schmidt je za tem zboru naznanil, da osnovo novega družtva, ktereга namen ima biti obdelovanje Krasa in družih pustih krajev Notrajskega, je glavni odbor že predložil vis. deželnemu poglavarstvu s prošnjo, da bi se predložene postavbe poterdile in na njih podlagi smelo novo družtvo v življenje in djanje stopiti.

(Dalje sledi.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Xp. Iz Ormoža. (Konec.) V svojem zadnjem dopisu v 29. listu „Novic“ sim obljubil povedati, kako je pravda zoper tisto „čudodelno dohtarco“ iztekla, na ktere svét je oče bolnega (obranega) otroka neko staro ženo do kervavega otepel. Danes spolnem svojo obljubo s sledečim: Marjeta S., 64 let stara premožna posestnica iz T., je obstala, da le po večkratni nadležni prošnji posestnika B. iz občine B., ktereга otrok se nikakor ozdraviti ni dal, se je podala k njemu in pri otroku poskušala, kar jo je mnogokrat poterjena skušnja učila; svetovala je korenine in cvetice, katerih zdravilno moč ji je rajniki oče na smertni postelji skrivé razodel in katerih nobeni živi duši povedati ne more, tudi sodni ne. Ko mi povedó — pravi ona dalje — da neka sumljiva stara baba v hišo bolnega otroka zahaja, sim gospodarju res rekla, naj je ne terpi pri hiši, ker zna biti, da je res otroka obrala in da se zavolj nje otrok ozdraviti ne more; — da bi mu bila pa velela babo pretepsti, je tajila.

Gospodar vprašan: je li res, kar je „dohtarca“ ravno povedala, se dolgo dolgo obotavlja in si ne upa z resnico na dan, ker se boji, da bi tudi njemu ne naredila; po dolgem prigovarjanju sodnika se vendar prederzne resnico pričó nje povedati. Tudi župan vprašan zastran mazaštva „čudodelne dohtarce“, noče (menda iz ravno tega straha) nič od nje vediti, akoravno je po več farah dobro znana. Ona sama pa obstane, da že veliko